

„... in Modrice, anno gratie MCCXXVIII, in festo beati Mathie apostoli ...“

Tyto řádky píšu na sv. Matěje 24. února 2020, tedy přesně 792 let od stejného únorového dne roku 1228, kdy byla v Modřicích vydána pergamenová listina s výše uvedeným datem. Vydal ji olomoucký biskup Robert a jejím obsahem bylo rozhodnutí v jednom z majetkových sporů – tehdy asi běžná právní záležitost.

Z hlediska historie Modřic se však jedná o první písemné svědectví, které zde dokládá pobyt biskupa. A ne zrovna ledajakého, ale současníka a významného podporovatele krále Přemysla Otakara I. Ze související listiny z r. 1222, která zmiňuje modřického plebána (kaplana) Wilhelma a dalších dvou, které biskup Robert již v Modřicích vydal r. 1231 a 1234 totiž také vyplývá, že zde v té době stál nejen kostel, ale i nějaké odpovídající biskupské sídlo, kde mohl pohodlně pobývat se svým doprovodem a kam si mohl také přivést vzácné hosty.

Pravděpodobně šlo o dvorec v úzké návaznosti na kostel. V tomto dvorci lze předpokládat kamennou rezidenční stavbu, tj. pozdně románský palác, a nějaké jednodušší opevnění či spíše ohrazení kolem dokola. Jeho výstavbu si vyžádala častější přítomnost biskupa v Brně, které spolu s Olomoucí a Znojmem patřilo k nejdůležitějším centrům Moravy. Kolem přelomu 12. a 13. století původní hrad v oblasti dnešního starého Brna už patrně nevyhovoval a nové objekty ve vznikajícím městě či pozdější hrad Špilberk ještě nebyly k dispozici. Zřejmě již v té době a právě rozhodnutím biskupa Roberta, byly Modřice zvoleny za centrum biskupských držav v brněnském okolí. Jeho funkční období bylo v letech 1201 až 1240 a tak lze časově blízký vznik kostela a paláce chápat jako jednu společnou stavební etapu.

Románská stavba kostela pravděpodobně dosahovala zhruba délku dnešní lodi. V její západní části, resp. nad ní je nutno předpokládat konstrukci mohutné věže (westwerku) v celé šířce lodi. Podobná pozdně románská architektura tehdy přišla do našich zemí většinou přes Bavorsko a rakouské Podunají, což by mohlo odpovídat i původu tehdejších nových osadníků. Modřickému kostelu se v té souvislosti jeví stavebně nejbližší kostel v Kyjích u Prahy [5], který počátkem dvacátých let 13. stol. vybudoval pražský biskup Jan a jehož hlavní románské prvky se zachovaly do dnešní doby.

O paláci nevíme nic určitého a život na zdejším biskupském sídle si můžeme představovat jen vzdáleně podle historických filmů. Velice pravděpodobně ale můžeme předpokládat, že biskup ve zmiňované zimní době i s doprovodem už pobýval v Modřicích nějaký čas, protože cestování z 80 km vzdálené Olomouce na koních nespíš zabralo několik dnů. Asi zde byli hosty též účastníci sporu, opat z kláštera Louka u Znojma a další duchovní, kteří těch 60 km také nejeli sami. Takže v těch dnech kolem sv. Matěje zde určitě bylo hodně živo ...

Podle dále uvedených pramenů volně sepsal Vlastimil Čevela, Modřice, únor 2020

použité podklady:

- [1] www.folklorni-krouzek-modrice.cz/news/historicke-listiny-modrice – Čevela V. (2011), odkazy: 1141-Jan, 1222-Aug, 1228-Feb, 1231, 1234-Oct
- [2] folklorni-krouzek-modrice.cz/files/200000457-d6da6d8cfd/kam-05b.pdf – Čevela V.: Kam v Modřicích 5 ... za svědectvím 870 let psané historie (příloha Zpravodaje Modřice č. 4/2011)
- [3] Jan Libor: Modřice ve středověku, MODŘICE dějiny města (Město Modřice a další 2017) s. 150
- [4] Konečný Lubomír: Poznámky ke stavebnímu vývoji děkanského kostela v Modřicích (OB Modřice, 1972)
- [5] Diviš Jan NG: Kdy, kde, proč a jak se to stalo v českých dějinách (Reader's Digest Výběr 2001), s. 72

popis fotografií (autoři Jan Diviš a Mirek Hájek):

- 1) Praha – Kyje, pozdně románský kostel sv. Bartoloměje, poslední patro věže dostavěno v 19. století
- 2) Modřice - kvádříkové zdivo původního románského kostela
- 3) Modřice – zbytky předpokládané románské věže, splývající se záp. průčelím kostela

